

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Трушевич Ганни Богданівни «Іміджмейкінг у сучасних політичних технологіях: український досвід», представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю за спеціальністю 052 «Політологія».

Актуальність теми дисертації.

Сучасна модель політичного життя суспільства характеризується великою кількістю різних інформаційних потоків. Це дає можливість змінити рівень політичного процесу та вийти на якісно новий рівень. У цих умовах засоби масової інформації набувають нового змісту, що забезпечує наявність інтерактивного зв'язку між політичною та медійною системами. Нові засоби, інструменти та підходи щодо висвітлення політичної діяльності суб'єктами політичного простору визначають формат реального політичного життя. Відбувається поєднання віртуального та реального у політичному просторі, тому звернення до цієї тематики є вельми актуальним та необхідним.

У сучасному суспільстві зростає вплив політичних технологій на формування іміджу політика, необхідність донесення змісту, форм, прийомів та методів маніпулятивного впливу на електорат. Актуальність роботи також зумовлена наявністю недостатнього наукового вивчення технології іміджмейкінгу в українській політичній науці та змінами в підходах та методах створення та застосування технології формування іміджу політиків. Глобальні політичні та цивілізаційні процеси, які відбуваються в українському суспільстві, викликають зміни політичних вподобань громадян України, змінюється уявлення про те, яким повинен бути політичний лідер, з'являються нові запити на політика, якого очікує громадянське суспільство. Тому, на нашу думку, дисертаційна робота Трушевич Г. Б. є актуальною для вирішення сучасних політологічних

завдань, які постають при подальшому розвитку нашого суспільства. Отже, вибір дисертантом теми є цілком виправданим, актуальність та своєчасність роботи не викликає сумніву.

Мета роботи присвячена аналізу досвіду політичного іміджмейкінгу в Україні в контексті сучасних політичних технологій та з'ясуванню його особливостей, пов'язаних з еволюцією змін у культурно-ціннісних та політичних орієнтаціях громадян за останні роки.

Наукова новизна отриманих результатів. Дисертаційне дослідження побудоване на аналізі саме українського досвіду політичної діяльності, специфіки українського політичного ринку. Проведено комплексне дослідження проблем політичного іміджмейкінгу, яке всебічно визначає його зміст і структуру, соціальну роль, форми, методи та рівні функціонування, практику використання різних варіантів у сучасних політичних технологіях. Авторка проаналізувала аспекти політичного іміджмейкінгу, які досі не отримали достатньої розробки у науковій літературі та не стали достатнім підґрунтям у вивченні та запровадженні технологій формування політичного іміджу політиків в українській політичній практиці. В контексті наукових досліджень зарубіжних та українських науковців узагальнено та систематизовано практичний досвід дисертанта.

Практичне значення одержаних результатів. Представлено авторську модель етапів побудови стратегії політичного іміджу як головного складника передвиборчої кампанії. Також розроблено техніку та правила підготовки політика до виступу; запропоновано типи іміджу сучасних українських політиків, виходячи з політичної реальності України; визначено правила коригування зовнішнього іміджу політика як одного з компонентів створюваного образу; висунуто рекомендації щодо роботи політика в соціальних мережах.

Основні результати та висновки дисертаційної роботи були використані в практичній роботі дисертанта в якості політичного

консультанта під час виборів в Україні різного рівня та в роботі депутата Верховної Ради України.

Запропоновані дисертантом рекомендації можуть бути використані під час підготовки політика до передвиборчої кампанії чи під час зміни іміджу у післявиборчий період політичними консультантами, політичними технологами та самими політиками.

Репрезентативність результатів дослідження базується на вдалому плануванні наукових досліджень із застосуванням комплексного підходу, використанні сучасних методик, достатній кількості та тривалості спостережень, адекватній статистичній обробці отриманих результатів, що дозволило ґрунтовно аргументувати положення та висновки дисертаційної роботи.

Відповідність дисертації профілю спеціалізованої вченої ради. За змістом дисертаційна робота Трушевич Г. Б. «Іміджмейкінг у сучасних політичних технологіях: український досвід», представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії, повністю відповідає спеціальності 052 - Політологія.

Аналіз змісту дисертації. Дисертаційна робота має класичну структуру, розміщена на 200 сторінках друкованого тексту (основний – 170 сторінок), а саме: анотація, вступ, три розділи, які поділені на підрозділи, висновки до кожного розділу, висновки загальні, список використаних джерел (136 джерел), з яких 24 – іноземних, додатки.

У вступі наведені дані про актуальність дослідження, зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, висвітлені мета та завдання досліджень, методи дослідження, наукова новизна одержаних результатів, їх практична значимість, відомості про апробацію результатів дисертації та публікації.

Розділ 1 «Теоретико-методологічні засади політичного іміджмейкінгу». У цьому розділі дисертантка проаналізувала зміст

основних ключових понять «імідж», «іміджмейкінг», «політичний іміджмейкінг», їх співвідношення, вивчаючи джерела та стан наукової розробки теми, з'ясувала різні підходи до визначення поняття «імідж», «політичний імідж», провела порівняння понять «імідж» та «образ». Визначені різні підходи вітчизняних та зарубіжних фахівців до розуміння змісту іміджу, його компонентів. Здійснено детальний опис функцій іміджу, його характеристик, компонентів, типів та моделей. Зміст основного поняття «іміджмейкінг» розглянуто як політична технологія, тобто технологія формування іміджу політика.

Розділ загалом заслуговує позитивної оцінки. Зроблено дуже об'ємну роботу, зібрано багато матеріалу, розглянуто дуже багато точок зору, наукових теорій та підходів до розуміння іміджу та іміджмейкінгу. Але ми б порадили зосередитися на роботах більш тісно пов'язаних із темою дисертації, більше приділити увагу саме політичному іміджу, а не наводити так багато матеріалу з питання іміджу взагалі, що його складно було, як на наш погляд, належним чином структурувати.

Проте загалом розділ залишив позитивне враження. Особливо доречним та виправданим у контексті роботи нам видався аналіз, якому присвячено третій підрозділ. У ньому з'ясовано вплив ціннісних орієнтацій українського суспільства на подальшу побудову іміджу політика та вибір його образу, стверджується, що підґрунтям створеного образу політика є політична реальність, ситуація в суспільстві, яку фахівці ретельно вивчають. Уявлення, очікування та ціннісні орієнтації соціуму є, на думку дисертанта, основою формування іміджу політичного лідера. Акцентується увага на ролі ціннісних орієнтацій в цілому, які впливають на вибір громадянами того чи іншого політика. Досліджується та зіставляється ціннісне підґрунтя громадян України до 2014 року, у період з 2014 по 2022 рік та на кінець 2022 року.

Розділ 2 «Іміджмейкінг як сучасна політична технологія». В розділі авторка визначає кроки та технології, які можуть допомогти сформувати образ політичного лідера, та логічно вписуються в стратегію побудови іміджу. Дисертант виділяє та обґрунтовує власну типологізацію образів українських політиків. Окреслено компоненти імідж-технологій та їх поділ на етапи проведення.

Досліджується мовний імідж політика як один з основних маніпулятивних компонентів образу політика, розкриваються складові техніки правильних політичних промов. Автор надає свої рекомендації щодо створення мовного іміджу, виділяє правила та поради, які є необхідними для підготовки політика до виступу.

Значну роль у формуванні політичного іміджу, на думку дисертантки, відіграє зовнішній вигляд політика. Авторка надає поради з цього приводу, виділяє низку власних правил, взятих зі свого практичного досвіду, щодо коригування зовнішності політика, підготовки політика до ефіру на телебаченні.

Розділ 3 «Особливості побудови іміджу Президента України (2014-2022 рр.)». Дослідницький матеріал цього розділу спрямований на з'ясування того, як в українському політикумі змінилась комунікація з електоратом, зазначено, що соціальні мережі стали інструментом в руках політиків та їх команд, який допомагає бути ближчими до народу та транслювати створений імідж. Представлено поради автора до позиціонування політика в соціальних мережах.

Досліджено український досвід іміджмейкінгу як політичної технології через детальний аналіз іміджу Президентів України 2014-2022 рр. П. Порошенка та В. Зеленського. Проаналізовано особливості формування та докорінних змін, іміджу Президентів України з 2014 по 2022 роки. Цікавим і доречним нам видався проведений дисертанткою аналіз технологій, які використав В. Зеленський у передвиборчій кампанії. Досить чітко та змістовно сформульовано, які технології, на думку дисертантки,

допомогли виграти президентські вибори чинному президенту Володимиру Зеленському.

Висновки. У висновках викладено здобуті у дисертації найбільш важливі наукові та практичні результати, які висвітлюють успішне вирішення поставлених здобувачем наукових завдань.

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових і фахових виданнях.

За матеріалами дисертації опубліковано 11 публікацій: з них 4 статті розміщені у виданнях, які визнані МОН України фаховими, 2 статті у міжнародних періодичних виданнях та 5 у тезах виступів на науково-практичних конференціях. 6 наукових праць у зарубіжних виданнях та наукових періодичних фахових виданнях міжнародних конференцій.

Питання та зауваження до дисертації. Оцінюючи дисертаційну роботу Трушевич Г.Б. в цілому позитивно, слід зауважити на деяких аспектах та пропозиціях:

1. Як зазначалося, у першому розділі дисертантка провела клопітку роботу, проаналізувавши різні теоретико-методологічні підходи до змісту понять імідж та іміджмейкінг, розглянуто теорії та підходи до розуміння іміджу та іміджмейкінгу взагалі. Однак слід зауважити на тому, що необхідно було б більш чітко, особливо у висновках до розділу, сформулювати зміст понять *політичний імідж* та *політичний іміджмейкінг*, який визначає предметне поле дослідження.

2. У другому розділі, що присвячено побудові стратегії політичного іміджу, авторка визначає стратегію покроково та технології, які допоможуть сформувати образ політичного лідера. Головний акцент дисертантка робить на мовному іміджі та зовнішності політика, цьому присвячено окремі підрозділи. На нашу думку, значним логічним доповненням цього розділу було б розширити аспект про роль та використання соціальних мереж і ЗМІ, про що коротко йдеться у третьому розділі.

3. У третьому розділі дисертантка аналізує політичні технології, які використовували у своїй кампанії П. Порошенко та В. Зеленський. Разом із тим, аналізуючи політичні технології виборчої кампанії П.Порошенко, слід було б надати більш конкретний аналіз помилок президентської кампанії тодішнього президента та його політтехнологів. Чи можна було врятувати ситуацію?

Висновок. Зазначені зауваження та побажання не впливають на загальне позитивне ставлення до роботи, не зменшують її наукової новизни та практичної значимості.

Вважаю, що дисертація Трушевич Г.Б. «Іміджмейкінг у сучасних політичних технологіях: український досвід» є самостійною та завершеною науковою працею, яка містить низку нових, актуальних та достовірних результатів, що свідчать про її важливе значення для сфери політології. Дисертація повністю відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами) та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №44 від 12 січня 2022, а її авторка Трушевич Г.Б. заслуговує присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 052 «Політологія».

Рецензент – кандидат політичних наук,
доцент кафедри політології Одеського
національного університету імені І. І. Мечникова

Дяченко О. В.

Підпис громад.	<i>Дяченко О. В.</i>
посада	<i>доцент</i>
ЗАВІРЯЮ:	
Проректор ОНУ імені І. І. Мечникова	
<i>[Signature]</i> Запорожченко О. В.	